

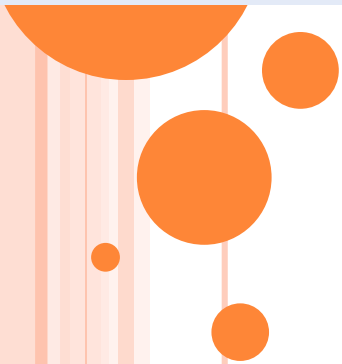
**Дисципліна:
«ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНИХ
ПОДОРОЖЕЙ»**

**Викладач: д.е.н., доцент кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності, готельно-
ресторанної справи та туризму
Головня Олена Михайлівна**

СТРАХОВКА

ТЕМА 12. СТРАХУВАННЯ В ТУРИЗМІ

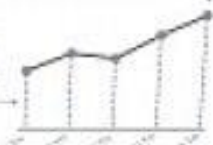

TRAVEL INSURANCE

PROTECT

COVERAGE

PASSPORT

ПЛАН:

1. Особливості страхування в туризмі
2. Туристична страховка та її суть
3. Міжнародна система автомобільного страхування «Зелена картка»

ЛІТЕРАТУРА

- Абрамов В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Організація туризму» («Організація туристських подорожей») (для студентів денної та заочної форм навчання – Туризм). Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. 123 с.
- Гуменюк Г.М. Організація туристичних подорожей: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 364 с.
- Дейнега І. І. Удосконалення системи туристичного страхування в Україні. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2020. № 23. С. 112-127. URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Piir_2020_23_14.
- Марків Г. Засади функціонування ринку страхування в туризмі. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія : Економіка АПК*. 2020. № 27. С. 146-152. URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_econ_2020_27_30.
- Романів А. С. Страхування активних та екстремальних видів туризму в Україні: сучасний стан і перспективи. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2021. Вип. 1. С. 45-52. URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2021_1_10.

1. Особливості страхування в туризмі

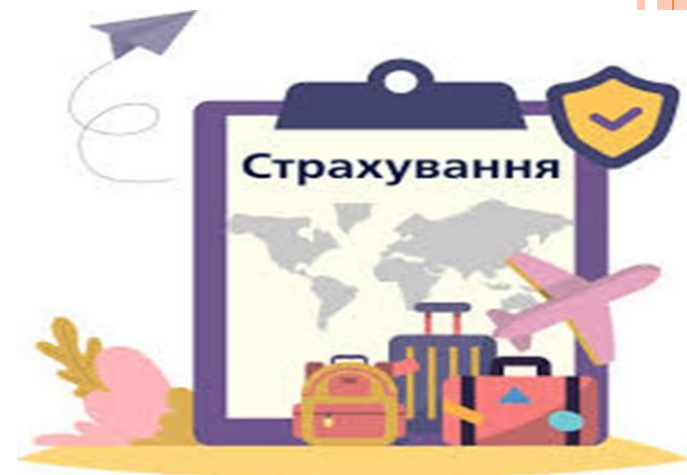

- Страхування як галузь економічної діяльності зростає швидше, ніж банківська і набагато швидше, ніж українська економіка в цілому. Перспективним напрямом є страхування в туризмі.
- Це порівняно новий вид діяльності в Україні, який з'явився з поширенням виїзного туризму.
- Проте частка ринку туристичного страхування невелика – 5 – 6 % суми страхових платежів. Основні причини – значні витрати на розвиток турстрахування, махінації з полісами, високий рівень виплат (близько 40% порівняно з 5-10% в інших видах страхування), оплата послуг посередників (туркомпаній).

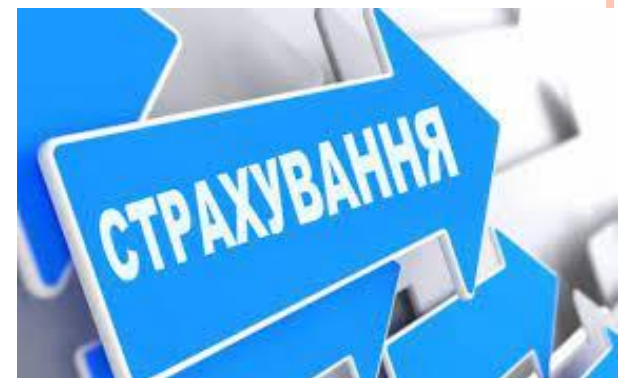
- Популярність турстрахування пояснюється кількома чинниками. По-перше це робота на імідж. За умови виконання страховою компанією своїх обов'язків у повному обсязі цей вид страхування посилить ступінь довіри клієнтів. По-друге прибутковість турстрахування багато в чому залежить від кількості застрахованих.
- Тому страховій компанії вигідні ті туристичні фірми, які працюють з великими потоками туристів. Суть страхування в туризмі полягає в передачі ризиків від їх носія (туриста) до страхової компанії безпосередньо або через посередників (туристичне підприємство).

- *Страхування* – це двосторонні економічні відносини, які полягають у тому, що страхувальник, який сплачує грошовий внесок, страхує себе (або третю особу) на випадок довірної чи встановленої законом події, суму виплати страховика, яка має певну міру відповідальності, поповнює заставу та ефективно розподіляє резерви, вживає запобіжних заходів для зменшення ризику та, за необхідності, забезпечує частину своєї відповідальності.

- *Туристичне страхування* – це особливий вид страхування, який захищає майнові інтереси громадян під час їх поїздки. Це стосується ризикових видів страхування, найхарактернішою особливістю яких є їх коротка тривалість (не довше 6 місяців) та високий ступінь невизначеності часу настання страхового випадку та розміру можливої шкоди

- «*Страхування в міжнародному туризмі*» – це основна форма гарантування страховими компаніями безпеки туристів у країні тимчасового перебування, покликана при настанні страхових випадків компенсувати можливу шкоду, заподіяну здоров'ю чи майну туристів, за рахунок страхових внесків, що сплачуються ними.

- *Страховання у міжнародному туризмі* – це відносини, що виникають між громадянами, які тимчасово виїжджають з країни постійного проживання та страховими компаніями, які регламентовані чинним законодавством, скріплені договором страхування та характеризуються імовірністю подій, короткочасністю поїздок та невизначеністю страхових випадків.

Табл. 1. Основні функції страхування

№ з/п	Функція	Значення функції
1	Ризикова	У рамках ризикової функції здійснюється перерозподіл засобів страхового фонду в разі настання страхових випадків, тобто внаслідок втілення ризику.
2	Попереджувальна	Попереджувальна функція полягає у фінансуванні за рахунок засобів страхового фонду заходів щодо скорочення страхового ризику.
3	Накопичувальна	Накопичувальна функція пов'язана з нагромадженням коштів населення через укладання договорів страхування.
4	Контрольна	Контрольна функція реалізовується під час здійснення контролю за умовами цільового формування і використання страхового фонду.

- Нормативним документом із забезпечення безпеки туристів є міждержавний стандарт ГОСТ 28681.3-95 "Туристично-екскурсійне обслуговування. Вимоги до забезпечення туристів і екскурсантів".
- Згідно з цим документом, ризик для життя і здоров'я людини в туристичному обслуговуванні виникає в умовах існування трьох складових, зокрема: наявності джерела ризику, дії цього джерела на небезпечному для людини рівні, а також схильності людини до сприйняття дії джерел небезпеки.
- Туристична діяльність пов'язана з численними ризиками. Фактори ризику в туризмі прийнято класифікувати.

Досліджуйте світ
безпечно

- Власне страхування є одним із способів мінімізації ризиків. Розглянемо основні види страхування, які пропонуються на сучасному ринку туристичних послуг. Сьогодні на ринку працюють близько 30 страхових компаній, що пропонують захист туристам, серед них левову частку займають:
- СК "Європейське туристичне страхування", СК "Еталон", СК "Інго Україна", страхова група "ТАС", СК "АСКА", СК "Універсальна", СК "ПРОСТО-страхування", СК "Крона", СК "Провідна", СК "Індіго", СК "Уніка" та інші.

**Ви подорожуєте
ми – захищаємо!**

Обов'язкове

- Страхування від нещасних випадків;
- Медичне страхування;
- Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів

Добровільне

- Майнове страхування;
- Страхування цивільної відповідальності за збитки, заподіяні майну інших осіб;
- Комплексне страхування ділових подорожей;
- Страхування відповідальності агентств з продажу авіаційних пасажирських перевезень;
- Страхування відповідальності туроператора;
- Страхування банківських гарантій;
- Страхування на випадок затримки транспорту;
- Страхування від ненадання або неповного надання туристичних послуг;
- Страхування на випадок неможливості здійснити подорож з поважних причин;
- Страхування на випадок передчасного повернення до місця постійного проживання.

Рис. 2. Види страхування, поширені на ринку страхових послуг

На сьогодні в туристичному страхуванні розрізняють:

- страхування зарубіжного туризму (страхування громадян, які виїжджають за кордон, та осіб, що відряджені за кордон);
- страхування внутрішнього туризму (різноманітні програми страхування подорожуючих по Україні);
- страхування іноземного туризму (більшість іноземців, що прибувають до України, вже забезпечені страховим захистом (мають страховий поліс, придбаний на батьківщині), водночас у разі його відсутності іноземець має придбати страховий поліс при перетині державного кордону України).

- Туристичний ринок є одним із ключових секторів світової економіки, оскільки здатен впливати на такі сектори господарства, як транспорт, зв'язок, торгівля та фінансовий сектор економіки держави.
- Лібералізація руху потоків капіталу, товарів і послуг, міцні інтеграційні зв'язки та фундаментальні глобалізаційні процеси у світі розширюють межі туристичних ринків, але при цьому створюють нові потреби в галузі страхового захисту, використання страхових механізмів у процесі туристичної діяльності.
- Питання поширення та розвитку страхування на світовому туристичному ринку є проблемним, оскільки відрізняється низькою поінформованістю та довірою населення, недостатньою увагою з боку державних органів і відсутністю стабільності національних економік.
- Існує світова система моніторингу ринку страхування, яка представляє собою систему організацій, які відповідно до регіону регламентують ринок послуг страхування (табл.).

Міжнародні органи регулювання страхової діяльності

Назва	Функції, які виконує організація
1	2
Національна асоціація страхових комісарів (NAIC)	Об'єднує систему страхового нагляду кожного зі штатів США, встановлює однакові мінімальні стандарти, певним чином незалежна від законодавства п'ятдесяти штатів
Асоціація страхових наглядових організацій Латинської Америки (ASSAL)	Організовує щорічні зустрічі з актуальних питань функціонування страхового ринку країни
Комітет зі страхування ЄС	Єдиний виконавчий орган у рамках органів управління ЄС, що координує, уніфікує та гармонізує законодавство країн ЄС з метою формування єдиного страхового простору в Європі
Рада органів страхових наглядових країн СНД	Здійснює регулярний обмін інформацією про зміни в національному страховому законодавстві та принципах регулювання діяльності страхових компаній, прагне до створення єдиного страхового простору на території країн СНД
Міжнародна асоціація страхових наглядових (IAIS)	Перша глобальна організація страхових наглядових, члени якої зобов'язалися регулярно обмінюватися інформацією про компанії, що працюють під їх юрисдикцією, і про керівництво цих компаній

- Ринок туристичного страхування в Україні перебуває у фазі динамічного розвитку, тому потреба в страхуванні є особливо нагальною навіть для певних видів економічної діяльності.
- Поглиблення трансформації ринку, перебудова національної економіки, розширення зовнішньоекономічних зв'язків вимагають належного розвитку відносин у сфері страхування.
- Взаємне проникнення та поєднання різних сфер управління, включаючи страхування, дозволяють отримати додаткові переваги для учасників туризму.

- В свою чергу, організація страхування туристів пов'язана з ризиками, отже виникають потреби у використанні страхової допомоги.
- Страхування вважають способом знизити ризик, що виникає у сфері туризму, зокрема такого його суб'єкту як туристичні організації та, власне, туристи.
- Головним видом страхування в туризмі вважають саме страхування відповідальності.
- *Страхування відповідальності* в туристичному бізнесі вважають особливим видом страхування, що забезпечує страховий захист майнового інтересу, пов'язаного з відшкодуванням страхувальниками заподіяної ними шкоди юридичним чи фізичним особам або їх майну.
- До основних видів страхування в туризмі відносять також медичне страхування. Медичне страхування передбачає страхування на випадок втрати здоров'я з будь-якої причини під час подорожування, представлено у (табл.).

Особливості медичного страхування туристів

Країна	Особливості
1	2
Польща	Страхування є обов'язковим, громадянин зобов'язаний мати страховий поліс при перетині українсько-польського кордону і під час перебування на території.
Молдова	Іноземні громадяни та особи без громадянства користуються тими ж правами та обов'язками у сфері обов'язкового медичного страхування, що і громадяни Республіки Молдова. Іноземні громадяни (у т. ч. й громадяни України) можуть отримати страховий поліс з метою отримання як невідкладної, так і планової медичної допомоги.
Туреччина	Туристи не мають права використовувати систему загального медичного страхування.
Білорусь	Громадяни держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав не підлягають обов'язковому медичному страхуванню.
Румунія	Іноземні громадяни, які в'їжджають на територію Румунії на короткий термін або прямують транзитом до третьої країни, повинні мати поліс медичного страхування. Румунська система соціального медичного забезпечення передбачає надання громадянам, які тимчасово перебувають на території Румунії, безкоштовної медичної допомоги у разі гострих захворювань, що потребують невідкладного лікування та хвороб, що мають ендемо-епідеміологічний характер.
Словаччина	Кожен іноземець, який знаходиться на території, зобов'язаний мати поліс медичного страхування, дійсний на території Словаччини. Іноземці, які не відповідають умовам участі у загальнообов'язковому медичному страхуванні, можуть укласти договір про медичне страхування. «Union» є єдиною медичною страховою компанією на території Словаччини, яка надає послуги з комерційного страхування іноземців. Невідкладна медична допомога громадянам України, які перебувають на території Словаччини без страхового полісу, надається виключно на платній основі.
Єгипет	Рекомендується мати страховий поліс при здійсненні подорожі до Єгипту.

Розвиток ринку послуг туристичного страхування здійснюється за таких умов:

- – посилення конкуренції серед найбільших багатонаціональних страховиків;
- – поява нових видів страхування і перестраховування;
- – злиття страхового, банківського і фінансового капіталів;
- – початок процесу розробки комплексного та ефективного міжнародного страхового законодавства;
- – адаптації національних ринків до нового режиму міжнародної торгівлі страховими послугами.

Існують дві форми страхового обслуговування туристів:

- - компенсаційна, за якої турист оплачує послуги, а після повернення отримує кошти від страхової компанії;
- - сервісне страхування (асистанс), за якого суб'єкти, що надають відповідну підтримку туристу, у разі виникнення страхового випадку (медичний заклад, юридична служба) зв'язуються безпосередньо зі страховою компанією.

- Асистанс набув широкого розповсюдження у сфері туризму багатьох країн, у тому числі в Україні.
- Він становить собою перелік послуг, визначених у межах укладеного страхового полісу, які надаються у разі настання страхового випадку у грошовій чи натуральній формі за медичного, технічного чи фінансового сприяння.
- Використовуючи асистанс, страхувальник у праві самостійно обрати програму страхування, яка відрізнятиметься відповідним наповненням. Найбільш поширеними серед страховиків є чотирирівневі програми

- При цьому страховики самі обирають категорії страхування, які можуть різнитися кількістю рівнів та внесеними до них програмами. Вартість страхового полісу туриста залежатиме не лише від обраної програми страхування, а й від особливостей туру і самого страхувальника, а саме: вік страхувальника; заняття небезпечними видами спорту; країна, яку збирається відвідати турист за відповідним туром.

- Характерною особливістю страхування послуг, пов'язаних із туристичною діяльністю, є не тільки специфіка страхових послуг, що надаються в означеній галузі страхування, а й способи реалізації страхових полісів. Зважаючи на розвиток сфери туризму, зростання попиту на вказані послуги, виникає необхідність побудови доступної, зручної та мобільної мережі реалізації страхових полісів за туристичним страхуванням.

На теперішній момент діють три основні канали реалізації страхових полісів у туризмі:

- через туристичні фірми (туроператора чи турагента),
- через банківську мережу та
- безпосередньо страховою компанією.

Продаж страхових полісів через туристичну фірму здійснюється на основі агентської угоди, укладеної між страховиком і самою туристичною фірмою.

Такий шлях укладання договору страхування має свої плюси для усіх учасників процесу:

- для туриста – отримання страхового поліса на місці оформлення туру;
- для страхової компанії – забезпечення зростання клієнтської бази і доходів через збут страхових продуктів без зусиль працівників страховика;
- для туристичної фірми – підвищення привабливості туру за рахунок оформлення комплексного пакета з урахуванням страхового поліса та отримання додаткових прибутків у вигляді відсотка від реалізації поліса

2. Туристична страховка та її суть

- **Туристична страховка** – це, насамперед, реальний захист від незапланованих витрат під час перебування за кордоном. Оформлюючи поліс туристичного страхування, ви забезпечуєте себе необхідною технічною, медичною, юридичною та адміністративно допомогою в будь-якій країні.

Туристична страховка для виїзду за кордон потрібна для:

- 1. Отримання візи.** В багато країн (Канада, США, країни Шенгенського союзу) неможливо отримати візу без медичного полісу. Лікування за кордоном коштує занадто дорого, у зв'язку з чим консульства країн хочуть мати гарантії оплати рахунків за врятування туриста. Тому перед оформленням полісу необхідно дізнатись вимоги конкретної країни до страховки (це можна зробити на сайті того чи іншого посольства).
- 2. Оплати лікування.** Туристична страховка покриває витрати на ліки та лікування, транспортування в медичний заклад, консультації з лікарем. Крім того, в екстрених випадках страхова компанія може організувати переліт близького родича для догляду за «відпочиваючим», повернути додому дорослого чи дитину з лікарні. Лікування в таких країнах, як США, Канада, Ізраїль чи ЄС обходиться дорого, тому відправлятися у мандрівку без полісу занадто ризиковано в фінансовому плані.

Туристичний страховий поліс:

- **Комплексне страхування** – це, так би мовити, пакет «all inclusive», що пропонує відшкодування за скасування чи затримку вильоту, затримку чи спізнення на пересадочний рейс, викрадення, втрату або пошкодження багажу та медичну допомогу в екстрених випадках у визначених межах. Це – чудовий варіант для мандрівників, яким залежить на можливості зміни маршруту у будь-який час або яким потрібне додаткове покриття, наприклад, для екстремальних видів спорту, витрат на перевезення чи проживання домашніх улюбленців і навіть оренди автомобіля.
- **Медичне страхування** – для тих, хто хоче одержати покриття лише медичних витрат. Сюди входить відшкодування рахунків медичних закладів і припинення подорожі, якщо ви опинитеся у лікарні чи потребуватимете повернення додому через нещасний випадок. Цей вид страхування також пропонує 24-годинну службу підтримки на випадок, якщо вам знадобиться допомога у пошуку лікаря, покритті витрат екстреної евакуації, якщо вас будуть транспортувати, а у деяких випадках і покритті стоматологічних витрат, якщо ви раптом зламаєте чи розколете зуб.

- **Медична евакуація** – цей поліс хоча й не передбачає повного медичного покриття, однак відшкодовує вартість карети швидкої допомоги або іншого способу транспортування у надзвичайних обставинах, коли виникне потреба у зміні лікарні чи місця знаходження.
Важливо! Якщо страховки немає, то всі медичні витрати оплачує клієнт.
- **Раптова смерть** – це не зовсім страхування життя, однак такий поліс передбачає страхові виплати у разі втрати кінцівок чи життя під час подорожі. Зазвичай він купується на додаток до комплексного страхування.
- **Групове страхування** – якщо ви подорожуєте з друзями або сім'єю у групі з 10 або більше осіб, вам у нагоді стане страховий поліс для туристичної групи, що забезпечить покриття від нещасних випадків для всіх учасників групи.
- **Туристична віза** – страхування необхідне для одержання шенгенської візи для громадян країн, що не входять до складу ЄС, з метою в'їзду до шенгенської зони менш ніж на 3 місяці. Цей поліс передбачає покриття таких витрат, як невідкладна медична допомога, евакуація та репатріація.

- Для того, щоб оформити страховку, необхідно купити страховий поліс, який буде запропонований страховою компанією споживачу. Для більш комфортного обслуговування клієнтів існують страхові програми (поліси), які позначаються кодами А, В, С, D.
- Кожна літера позначає певний перелік послуг (табл.).

Таблиця 1 – Програми страхування в туризмі

Літера	Комплекс послуг
A	Евакуація потерпілого в лікувальну установу і медичні витрати при нещасному випадку або раптовому захворюванні
B	Евакуація потерпілого в лікувальну установу і медичні витрати при нещасному випадку або раптовому захворюванні + оплата візиту родичів до застрахованого та надання стоматологічної допомоги
C	Евакуація потерпілого в лікувальну установу і медичні витрати при нещасному випадку або раптовому захворюванні + оплата візиту родичів до застрахованого та надання стоматологічної допомоги + юридична допомога (можливість зв'язатися із адвокатом) та адміністративна допомога (повернення неправильно відправленого багажу, оформлення нових документів замість загублених і т. д.)
D	Евакуація потерпілого в лікувальну установу і медичні витрати при нещасному випадку або раптовому захворюванні + оплата візиту родичів до застрахованого та надання стоматологічної допомоги + юридична допомога (можливість зв'язатися із адвокатом) та адміністративна допомога (повернення неправильно відправленого багажу, оформлення нових документів замість загублених і т. д.) + послуги при поломці особистого автотранспорту або при хворобі водія

3. Міжнародна система автомобільного страхування «Зелена картка»

- **Міжнародна система автомобільного страхування «Зелена картка» (далі – Міжнародна система) заснована у 1949 році** на підставі Рекомендації робочої групи з автомобільного транспорту Комітету по внутрішньому транспорту Європейської економічної комісії ООН, в якій урядам було запропоновано звернутися до страховиків, що здійснюють страхування ризиків цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів, укласти угоди для створення єдиних та дієвих умов страхування при транскордонному русі транспортних засобів.

- Міжнародний страховий сертифікат «Зелена картка» в усіх країнах має уніфіковану форму. Його наявність є обов'язковою передумовою для водіїв, які планують виїхати за кордон на власному автомобілі до країн-членів Міжнародної системи.
- Виплата страхового відшкодування здійснюється на умовах, визначених законодавством про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності автовласників країни, на території якої сталася ДТП.
- У кожній країні, яка входить до складу Міжнародної системи функціонує Національне бюро, яке є єдиною компетентною організацією з усіх питань, пов'язаних із відшкодуванням шкоди, завданої з вини водія-нерезидента на території такої країни.

Міжнародна система діє у країнах, де:

- страхування цивільно-правової відповідальності автовласників є обов'язковим;
- наявне Національне бюро, до якого входять всі страховики, що здійснюють обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності автовласників;
- офіційно визнана законність вимог цієї системи.

- **Україна є членом Міжнародної системи з 1997 року.**
- **Кожне Національне бюро забезпечує гарантію:**
 1. Своєму уряду про те, що іноземний страховик буде дотримуватися чинного законодавства країни та сплатить компенсацію потерпілим у дорожньо-транспортних пригодах у межах встановленого законом ліміту відповідальності.
 2. Бюро інших країн-членів Міжнародної системи щодо виконання зобов'язань страховиком, який застрахував цивільно-правову відповідальність водія, що спричинив дорожньо-транспортну пригоду на території їх країни.

